

BaMa, een gemiste kans ?

Toespraak uitgesproken naar aanleiding van de opening van het academiejaar aan de Universiteit Gent, 2003-2004

De Bolognaverklaring, die de eenmaking van de Europese onderwijs- en onderzoeksruimte beoogt, heeft de laatste maanden concreet vorm gekregen. Onze Universiteit heeft bij deze concretisering reeds goed werk geleverd en soms zelfs een voortrekkersrol gespeeld. De vorming van een pluralistische associatie is daar een bewijs van. Toch worden zowel binnen onze Universiteit als binnen het Vlaamse onderwijslandschap een aantal kansen niet benut. Meer bepaald op het vlak van onderwijs, internationalisering en studentenparticipatie.

In de eerste plaats vereist Bologna een hervorming van de onderwijsprogramma's. Met de invoering van de Bachelors en de Masters moest ook een fundamenteel herdenken van de onderwijstrajecten plaatsvinden. Te veel wordt er echter gedacht aan het veiligstellen van de eigen middelen en fundamenteel vernieuwen is volgens vele Professoren al helemaal niet aan de orde. Men stelt zich tevreden met de status quo.

Ook op het niveau van de VLIR heeft men nagelaten een rationalisering door te voeren. Men heeft nagelaten over te gaan tot het oprichten van kenniscentra die onze kenniseconomie in de toekomst kunnen voeden. Elke Universiteit had moeten terugvallen op specifieke onderwijs- en onderzoeksprogramma's, verschillend voor elke instelling, en in deze gebieden een toppositie op wereldniveau moeten beogen. Op deze manier is het mogelijk om topstudenten op te leiden en ook een volgende generatie studenten een voortrekkersrol te laten vervullen.

Bij gans deze onderwijshervorming staat dus zeker niet altijd de student, de toekomst of de kwaliteit van het onderwijs voorop.

De Universiteit, en bij uitbreiding de Associatie, moet flexibele onderwijstrajecten durven aanbieden en daarbij gebruik maken van de nieuwste technologieën. Hier is met de Elektronische Leeromgeving een eerste aanzet gegeven. Dit project moet zeker verder uitgebouwd en ondersteund worden. De Universiteit moet ook kunnen en durven inspelen op de laatste innovaties die plaatsvinden binnen de Associatie, de industrie en de maatschappij. Het adiafum "Survival of the fittest", toegepast op de Associaties, betekent immers niet het overleven van de grootste, maar overleven van diegene die het best aangepast en voorbereid is op de toekomst.

Bologna brengt ook een grotere samenwerking tussen Europese Universiteiten met zich mee, wat vanzelf leidt tot een grotere studentenmobiliteit. Het voorstel om studenten gedurende minstens 1 semester naar het buitenland te sturen, juichen wij toe. Maar heeft men wel voldoende nagedacht over de consequenties? Moeten studenten, die niet over de middelen beschikken om mee te stappen, onder de kerktoren blijven studeren? Het verhogen en meedragen van studiefinanciering over de grenzen heen is hier slechts een eerste stap op weg naar een oplossing.

Het verplicht naar het buitenland sturen van studenten is ook alleen mogelijk als de Universiteit meer inspanningen doet om samenwerkingsverbanden op te zetten met buitenlandse instellingen van de hoogste kwaliteit. Samenwerking kan alleen worden afgedwongen als de eigen instelling ook onderwijs en onderzoek van het hoogste niveau

aanbiedt. Het vereist doorgedreven uitwisselingsprogramma's, die niet beperkt blijven tot Europa, en gepaste begeleiding om studenten het maximale te laten halen uit een buitenlandse ervaring. De ganse Santander Groep dreigt echter deze boot te missen. Want naast samenwerking brengt een eengemaakte onderwijsruimte ook concurrentie met zich mee. Competitie kan gezond zijn, zolang ze zich beperkt tot de kwaliteit van onderwijs en onderzoek. Om eerlijke concurrentie mogelijk te maken op dit vlak, moeten alle instellingen, ten minste binnen hetzelfde taalgebied, kunnen strijden met gelijke wapens. Het is hier dat de overheid zijn kerntaak in het aanbieden van democratisch, kwaliteitsvol en pluralistisch onderwijs, te vervullen heeft.

Een gelijke financiering van alle Vlaamse Universiteiten is dus een must en een aloude eis van zowel de studenten als het bestuur van onze instelling. Enkel dan is een objectieve vergelijking mogelijk. En enkel dan zullen er ook in de toekomst in Gent studenten blijven afstuderen met een degelijk diploma. Enkel dan kan de Universiteit het levenslang leren aantrekkelijk houden. De Vlaamse overheid mag hier niet langer de kop in het zand steken en moet met duidelijke antwoorden komen.

Daarnaast moet de Universiteit en in het bijzonder wijzelf, de studenten, waken over verdere democratisering van ons hoger onderwijs. Wij willen er dan ook voor pleiten om alle institutionele obstakels, die op dit moment nog aanwezig zijn in de toegang tot hoger onderwijs, weg te werken. Toelatingsexamens, op welk niveau ook, moeten weggewerkt worden, zeker in de nieuwe BAMA structuren. Nooit kunnen teveel studenten naar de Universiteit komen. Hoe groter het recruteringsveld, hoe groter de kans op openbaring van de beste en zelfs uitzonderlijke krachten. Het zou ongeoorloofd zijn in het kader van de BAMA de weg naar de Universiteit niet volledig open te maken

Hierbij wil ik ook, en vooral, de studentenparticipatie en meer in het bijzonder het participatiedecreet aanhalen. In Gent kennen wij een jarenlange traditie van studenteninspraak op de meest democratische manier namelijk rechtstreekse verkozen studenten in de hoogste bestuursorganen.

Gent heeft op dit vlak een voortrekkersrol gespeeld en studenteninspraak van in het begin al serieus genomen. Andere instellingen hebben Gent hierin nooit gevolgd.

De speciale positie van de Gentse studenten wordt echter op schandelijke wijze miskend in het participatiedecreet. De oprichting van een studentenraad, zoals beschreven in het decreet, betekent voor Gent een stap achteruit en een capitulatie aan andere, conservatieve instellingen. Immers een 'advies' van studenten zal nooit zoveel impact hebben als studenten die rechtstreeks mee aan tafel zitten en mee verantwoordelijkheid dragen. Het getrapte systeem door middel van een studentenraad vergroot de participatie op papier, maar kan nooit dezelfde impact hebben als studenten die mee rond de tafel zitten.

Mevrouw de minister,

Als studenten vinden en denken wij dat het Uw taak is, als minister en als liberaal, om de participatieve en rechtstreekse democratie mogelijk te maken en aan te moedigen. Dit kan door het model van studentenparticipatie, zoals gekend in Gent, als een optie in te schrijven in het decreet. De door de hele studentengemeenschap rechtstreeks verkozen studentenvertegenwoordiger moet kunnen blijven bestaan en heeft een veel groter draagvlak dan de vertegenwoordiger die door de verkozen studentenraad wordt aangeduid. Dit niet

alleen voor de Universiteit Gent, maar ook in de hoop dat aan andere instellingen, eindelijk, een volwaardige studenteninspraak mogelijk wordt.

Geachte aanwezigen,

De Universiteit heeft in de maatschappij een voorbeeldfunctie te vervullen. Zij moet dan ook een toonbeeld zijn van democratie en transparantie. Inspraak van alle geledingen binnen de Universiteit, zo wordt elke dag bewezen, sluiten efficiënt en goed bestuur zeker niet uit, wel integendeel.

Zoals U gemerkt hebt ging deze speech niet over Napoleon. Trouwens, elke Napoleon kent zijn Waterloo. Het is daarom dat de Universiteit zijn voortrekkersrol, voldoende ondersteund, moet durven blijven spelen, zowel op het vlak van onderwijs, internationalisering en niet in de laatste plaats op het vlak van studentenparticipatie.

Ik dank U.